(JOBGUJ .COM)

ગુજરાતની ભૂગોળ

પ્રશ્ન–૧ મોરબી વિશે ટૂંકમાં માહિતી

મોરબી : મોરબી જિલ્લાનું મુખ્ય મથક છે. ગુજરાત સરકારે વહીવટી સરળતા માટે ઈ.સ. **2013**માં નવા રચાયેલા સાત (**7**) જિલ્લામાંનો એક જિલ્લો મોરબી છે. મચ્છુ નદીના કિનારે વસેલા આ મોરબી શહેરમાં ચિનાઈ માટીના વાસણો, ઘડિયાળ અને નળિયા બનાવવાનો ઉદ્યોગ ખૂબ વિકસ્યો છે. આ ઉપરાંત મોરબીમાં પરશુરામ પોટરીનું કારખાનું તથા 'ઝુલતો પુલ' આવેલો છે.

વાંકાનેર : ગ્રીક – રોમન પદ્ધતિના શિલ્પ સ્થાપત્ય મુજબ બનેલો 'અમર પેલેસ' મહેલ આવેલો છે તથા મેંગલોરી નળિયા બનાવાવનો ઉદ્યોગ વિકસ્યો છે.

ટંકારા : આર્યસમાજના સ્થાપક સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીની જન્મભૂમિ છે.

અભયારણ્ય : રામપરા પક્ષી અભયારણ્ય આવેલું છે.

પ્રશ્ન–૨

– તાપી નદી ગુજરાતના સૌથી વધુ વરસાદવાળા વિસ્તારમાં વહેતી કાયમી નદી છે.

– મધ્યપ્રદેશના બેતુલ જિલ્લામાં મહાદેવીની ટેકરીઓમાં આવેલા એક સરોવર (બેતુલ સરોવર)માંથી નીકળે છે.

– મહારાષ્ટ્રમાં ખાનદેશમાં થઈ ગુજરાતના તાપી જિલ્લામાં હરણફાળ નામના સ્થળે પ્રવેશ કરે છે.

– તાપી નદીની કુલ લંબાઈ **752** કિ.મી. છે. પરંતુ ગુજરાતમાં લંબાઈ **224** કિ.મી. છે. આમ, તાપીનો વહનમાર્ગ ગુજરાતમાં નર્મદા કરતા લાંબો છે.

– તાપી સુરતથી **18** કિ.મી. પશ્ચિમમાં અરબ સાગરને મળે છે.

– તાપીની સહાયક નદી વરેલી છે. જે રાજપીપળાના ડુંગરોમાંથી નીકળી પીપરિયા પાસે તાપી નદીને મળે છે.

– ઉકાઈ યોજના તાપી નદી પર આવેલી છે.

– કાકરાપાર યોજના **1953**માં પૂર્ણ થઈ જે માંડવી નજીક કાકરાપાર મુકામે આવેલી છે.

પ્રશ્ન–૩

(JOBGUJ .COM)

– સિદ્ધપુરનું પ્રાચીન નામ "શ્રી સ્થળ" હતું. સિદ્ધપુર માતૃશ્રાદ્ધ માટે જાણીતું છે. સિદ્ધપુરમાં બિંદુ સરોવર આવેલું છે. અને આ બિંદુ સરોવરમાં પરશુરામે માતૃશ્રાદ્ધ કર્યું હતું. મૂળરાજ સોલંકીએ અહીં "રૂદ્રમહાલય" બંધાવ્યો હતો. જેનો સિદ્ધરાજ જયસિંહ દ્વારા જીર્ણોદ્ધાર કરવામાં આવેલ હતો. કપિલમુનિનો આશ્રમ સિદ્ધપુરમાં આવેલો છે. ભવાઈના પિતા અને 'હંસાઉલી" પદ્યકથાના રચયિતા અસાઈત સિદ્ધપુરના બ્રાહ્મણ હતા.

પ્રશ્ન–૪

– નળ સરોવર યાયાવર (ફ્લેમિંગો) વિદેશી પક્ષીઓ માટે જાણીતું છે. દર વર્ષે નવેમ્બરથી માર્ચ મહિના દરમિયાન વિદેશી પક્ષીઓ ફરવા આવે છે. આ વિસ્તારને અભયારણ્ય તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આ સરોવરમાં ચોમાસામાં પાણી પીવા લાયક મીઠું હોય છે, પરંતુ શિયાળા અને ઉનાળામાં પાણી ખારૂં થઈ જાય છે.

પ્રશ્ન–૫

– કચ્છ જિલ્લામાં નીચે મુજબના અભયારણ્ય આવેલા છે.

– નારાયણ સરોવર પક્ષી (ચિંકારા) અભયારણ્ય, તાલુકો : લખપત

– કચ્છ ઘોરાડ અભયારણ્ય. તાલુકો : અબડાસા.

– સુરખાબ પક્ષી અભયારણ્ય, તાલુકો : રાપર (ગુજરાતનું સૌથી મોટું અભયારણ્ય)

પ્રશ્ન–૯

– જામનગર " સૌરાષ્ટ્રનું પેરિસ", "છોટેકાશી", "કાઠિયાવાડનું રત્ન" તરીકે જાણીતું છે.

પ્રશ્ન–૧૦

– ગુજરાતમાં 4 નેશનલ પાર્ક આવેલા છે. જે નીચે મુજબ છે.

૧. વેળાવદર બ્લેકબક નેશનલ પાર્ક, તાલુકો : વલ્લભીપુર, જિલ્લો : ભાવનગર

૨. ગીર નેશનલ પાર્ક, તાલુકો : ઉના, જિલ્લો : ગીરસોમનાથ

૩. મરીન નેશનલ પાર્ક, તાલુકો : ઓખામંડળ, જિલ્લો : દેવભૂમિ દ્વારકા

૪. વાંસદા નેશનલ પાર્ક, તાલુકો : વાંસદા, જિલ્લો : નવસારી

પ્રશ્ન–૧૧

(JOBGUJ .COM)

– ગુજરાતનુ ં સૌથી મોટુ ં 'તેલક્ષેત્ર' અને ગુજરાતની સૌથી મોટી ઔદ્યોગિક વસાહત અ ંકલેશ્વર ખાતે આવેલી છે.

પ્રશ્ન–૧૨

– ગુજરાતમા ં સૌથી ઓછી વસતી ધરાવતો જિલ્લો અને વિસ્તારની દષ્ટિએ પણ સૌથી નાનો જિલ્લો ડા ંગ છે.

પ્રશ્ન–૧૩

– કેળાનું સૌથી વધુ વાવેતર અને ઉત્પાદન ખેડા જિલ્લામા ં થાય છે.

પ્રશ્ન–૧૬

– સુતરાઉ કાપડ અ ંગે સ ંશોધન કરતી 'અટિરા' નામ ની સ ંસ્થા અમદાવાદમા ં આવેલી છે.

– 'અટિરા' (**Atira**)નું પુરુ નામ અમદાવાદ ટેક્ષટાઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ રિસર્ચ એસોસિએશન છે.

પ્રશ્ન–૧૭

– જામનગર પાસેના પરવાળાના પિરોટન ટાપુઓ તેની મુખ્ય વિશેષતા જ્યા ં મરીન નેશનલ પાર્ક અને અભયારણ્ય આવેલ છે. અહી ં મોતી આપતી કાલુ માછલી મળી આવે છે.

પ્રશ્ન–૧૮

– સુરત 'સોનાની મુરત', 'સૂર્યનગરી', 'મક્કાનુ ં પ્રવેશદ્વાર' તથા 'હીરા ઉદ્યોગના પાટનગર', 'ડાયમ ંડ સીટી' તરીકે જાણીતુ ં છે.

પ્રશ્ન–૧૯

– ગુજરાતમા ં સૌથી વધુ લિગ્નાઈટ પાનન્ધ્રોમા ં (કચ્છ) ખાતે મળી આવે છે.

– ગુજરાતમા ં લિગ્નાઈટનો ઉપયોગ તાપવિદ્યુત મથકમા ં. આ ઉપરા ંત ડામર, રસાયણ ઉદ્યોગોમા ં, નીચા તાપમાને કાર્બોનાઈઝેશન માટે ઉપયોગી છે.

પ્રશ્ન–૨૨

– જાંબુઘોડા અભયારણ્ય રી ંછ માટે જાણીતુ ં છે. અને આ અભયારણ્ય પ ંચમહાલ જિલ્લામા ં આવેલું છે.

પ્રશ્ન–૨૬

(JOBGUJ .COM)

– બરડો ડુંગર પોરબંદર જિલ્લામાં આવેલો છે. તેનું સૌથી ઊંચુ શિખર "આભપરા" છે. આ ઉપરાંત અન્ય 'વેણું' નામનું શિખર છે.

પ્રશ્ન–૨૭

– વર્તમાનમાં ગુજરાતના કુલ– 15 જિલ્લાઓ દરિયા કિનારો ધરાવે છે. જે નીચે મુજબ છે.

(૧) કચ્છ (૨) મોરબી (૩) જામનગર (૪) દેવભૂમિ દ્વારકા (૫) પોરબંદર (૬) જૂનાગઢ (૭) ગીર સોમનાથ (૮) અમરેલી (૯) ભાવનગર (૧૦) અમદાવાદ (૧૧) આણંદ (૧૨) ભરૂચ (૧૩) સુરત (૧૪) નવસારી (૧૫) વલસાડ.

– ગુજરાતમાં સૌથી લાંબો દરિયાકિનારો ધરાવતો જિલ્લો કચ્છ છે.

પ્રશ્ન–૨૮

– એશિયાનું સૌથી મોટું "શીપ બ્રેકીંગ યાર્ડ" જહાજ ભાંગવાનો ઉદ્યોગ વિકસ્યો છે. અલંગ ભાવનગર જિલ્લામાં આવ્યું છે.

પ્રશ્ન–૨૯

– ગુજરાતમાં પ્રથમ કક્ષાના 10 મત્સ્ય બંદરો નીચે મુજબ છે.

(૧) વેરાવળ (ગીર–સોમનાથ)	(૬) દ્વારકા (દેવભૂમિ દ્વારકા)
(૨) પોરબંદર (પોરબંદર)	(૭) ઓખા (દેવભૂમિ દ્વારકા)
(૩) માંગરોળ (જૂનાગઢ)	(૮) રાજપરા (ગીર–સોમનાથ)
(૪) જાફરાબાદ (અમરેલી)	(૯) નવા બંદર (ગીર–સોમનાથ)
(૫) જખૌ (કચ્છ)	(૧૦) ઉમરસાડી (વલસાડ)

– વેરાવળ અને પોરબંદરમાં શાર્ક માછલીના લીવરમાંથી તેલ કાઢવાના એકમ સ્થાપવામાં આવ્યા છે.

– વેરાવળમાં શાર્ક માછલીના તેલને શુદ્ધ કરવાની રિફાઈનરી સ્થાપવામાં આવી છે.

પ્રશ્ન–૩૧

– ગુજરાત તમાકુના વાવેતર વિસ્તાર અને ઉત્પાદનમાં ભારતમાં આંધ્રપ્રદેશ પછી બીજુ સ્થાન ધરાવે છે.

(JOBGUJ .COM)

– ગુજરાતમાં સૌથી વધુ તમાકુનું ઉત્પાદન ખેડા જિલ્લામાં થાય છે.

પ્રશ્ન–૩૨

– ગુજરાત જીરૂ/વરીયાળી/ઈસબગુલના ઉત્પાદનમાં ભારતમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવ છે. ગુજરાતમાં જીરૂ/વરીયાળી/ઈસબગુલનું સૌથી વધુ વાવેતર બનાસકાંઠા અને મહેસાણા જિલ્લામાં જયારે ઉત્પાદન મહેસાણા જિલ્લાના ઊંઝા ખાતે નોંધાય છે.

પ્રશ્ન–૩૫

– મૂળ આફ્રિકાની પણ ગુજરાતમાં સ્થાયી થયેલ મુસ્લિમ સીદી લોકો ધમાણ નૃત્ય કરે છે. મુશીરા (મોટો ઢોલ), ધમાલ (નાની ઢોલકી) અને સ્ત્રીઓના વાજિંત્રો 'માયમી સરા'' સાથે આ નૃત્ય કરવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન–૩૬

– કર્કવૃત ગુજરાતના ઉત્તરભાગમાંથી 6 જિલ્લાઓમાંથી પસાર થાય છે જે જિલ્લાઓ પશ્ચિમથી પૂર્વ તરફ જતાં ક્રમમાં આ મુજબ છે.

કચ્છ – પાટણ – મહેસાણા – ગાંધીનગર – સાબરકાંઠા – અરવલ્લી

– કર્કવૃત્ત કચ્છના ધીર્ણોધર ડુંગર પરથી પસાર થાય છે.

– મહી નદી કર્કવૃત રેખાને બે વાર ઓળંગતી ભારતની એકમાત્ર નદી છે.

પ્રશ્ન–૩૭

– ગુજરાતમાં હાલમાં આઠ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન છે.

(૧) અમદાવાદ (૨) ગાંધીનગર (૩) વડોદરા (૪) સુરત (૫) રાજકોટ

(૬) ભાવનગર (૭) જામનગર (૮) જૂનાગઢ

પ્રશ્ન–૩૯

– વ્યારા, રાજપીપળા, ડેરોલમાં કાથા ઉદ્યોગનો સારો વિકાસ થયો છે.

– ખેરના વૃક્ષમાંથી કાથો મળે છે.

– વન વિભાગ દ્વારા વલસાડમાં કાથાની ફેકટરી નાંખવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

પ્રશ્ન–૪૪

– ઈ.સ. 1610માં ઠાકોર વિભાજી જાડેજાએ આજી નદીના કિનારે "સૌરાષ્ટ્રની શાન" તરીકે ઓળખાતા રાજકોટની સ્થાપના કરી. અહી ં મહાત્મા ગા ંધીનું નિવાસસ્થાન "કબા ગા ંધીનો ડેલો" તથા ગા ંધીજીએ જેમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ પ્રાપ્ત કર્યુ હતુ ં તે "સર આલ ફ્રેડ હાઈસ્કૂલ" (મહાત્મા ગા ંધી હાઈસ્કૂલ) આવેલી છે.

પ્રશ્ન–૪૫

– બાલારામ ગુજરાતના બનાસકા ંઠા જિલ્લામા ં આવેલુ ં છે. અહી ં બાલારામ પેલેસ તથા કોટેશ્વર મહાદેવનુ ં મંદિર આવેલુ ં છે.

પ્રશ્ન–૪૬

– ખંભાત આણ ંદ જીલ્લામા ં આવ્યું છે. પ્રાચીનકાળમા ં 'સ્તંભ તીર્થ', 'સ્ત ંભપુર', તરીકે ઓળખા તું સમૃદ્ધ બંદર હતુ ં. ગુજરાતનુ ં સૌથી મોટુ ં તાપ વિદ્યુત મથક (થર્મલ પાવર સ્ટેશન) ખ ંભાતની નજીક ઘુવારણ ખાતે આવેલુ ં છે.

પ્રશ્ન–૪૭

– વેળાવદર ભાવનગર જિલ્લામા ં આવેલુ ં છે. ભારતમા ં કાળિયાર (બ્લેકબક) ની સૌથી વધુ વસ્તી વેળાવદરમા ં છે. કાળિયાર માટે વિશ્વનો સૌથી મોટો વેળાવદર નેશ નલ પાર્ક આવેલો છે.

પ્રશ્ન–૪૮

– ગુજરાત એ ભારતમા ં સૌથી લા ંબો દરિયા કિનારો ધરાવતુ ં રાજ્ય છે જેની લ ંબાઈ 1600 કિ.મી. છે. (990 માઈલ)

– ગુજરાત ભારતનો લગભાગ 28% જેટલો દરિયાકિનારો ધરાવે છે.

પ્રશ્ન–૪૯

– ગુજરાતના તળાવો નીચે મુજબ છે

નાગેશ્વર તળાવ	–	ડભોઈ (જિ.વડોદરા)
વડા તળાવ	–	ગણદેવી (જિ.સુરેન્દ્રનગર)
સમત્સર તળાવ	–	હળવદ (જિ.સુરેન્દ્રનગર)
ગૌરીશ ંકર તળાવ	–	ભાવનગર (જિ.ભાવનગર)
શિહોર તળાવ	–	ભાવનગર (જિ.ભાવનગર)

(JOBGUJ .COM)

બોર તળાવ	–	ભાવનગર (જિ.ભાવનગર)
ગોપી તળાવ	–	ભાવનગર (જિ.ભાવનગર)
ખંભાળા તળાવ અને ફોદાળા તળાવ	–	બરડા ડુંગર પાસે (જિ.પોરબંદર)
રત્ન તળાવ	–	બેટ દ્વારકા (જિ.દેવભૂમિ દ્વારકા)
રણમલ (લાખોટા) તળાવ	–	જામનગર (જિ.જામનગર)
લાલપરી તળાવ	–	રાજકોટ (જિ.રાજકોટ)
ગોમતી તળાવ	–	ડાકોર
તેન તળાવ	–	ડભોઈ (જિ.વડોદરા)
તેલિયુ તળાવ	–	પાવાગઢ (જિ. પંચમહાલ)
આજી તળાવ	–	રાજકોટ (જિ.રાજકોટ)
ચંડોળા તળાવ	–	અમદાવાદ
પાંચા તળાવ	–	અમદાવાદ
ગોપી તળાવ	–	બેટ દ્વારકા
દુધિયું તળાવ	–	પાવાગઢ
છાસિયું તળાવ	–	પાવાગઢ
સુરદર્શન તળાવ	–	ગિરનાર જૂનાગઢ
સામવસર તળાવ	–	જીગા વાડા
જોગાસર તળાવ	–	ધ્રાંગધ્રા
ભાવની તળાવ	–	પાલી
મેશ્વો તળાવ	–	શામળાજી
પિંડારિયુ તળાવ	–	વિસનગર
ચંદન તળાવ (સુર સાગર)	–	વડોદરા
અંતાપુર તળાવ	–	ચાંપાનેર
મેડીતળિયા તળાવ	–	ચાંપાનેર

(JOBGUJ .COM)

ગોપી તળાવ	–	સુરત
હમીરસર	–	ભૂજ (જિ.કચ્છ)
નિંગાળ તળાવ	–	કચ્છ
વિશ્વામિત્ર સર તળાવ	–	ચાંપાનેર
અલિયાસર તળાવ	–	દયાપર ઘડુલી
ગોપીસર તળાવ	–	જામનગર
અડોલા તળાવ	–	ધાંધલપૂર (જિ. સુરેન્દ્રનગર)
ઘુમલીનું તળાવ	–	રામપોળ
ખોડિયાર તળાવ	–	રાજપરા (જિ.ભાવનગર)
સરખેજનું શાપિત તળાવ	–	સરખેજ
જેતલપુરનું તળાવ (સૈફુખા) તળાવ	–	જેતલપુર (જિ.અમદાવાદ)
વેરાઈમાતાનું તળાવ (લોટિયા તળાવા	–	આણંદ
દરાપુરનું તળાવ	–	દરાપુર (તા.પાદરા)
કૂલસર તળાવ	–	ભદ્રેશ્વર (જિ.કચ્છ)
ચકાસર તળાવ	–	શંખાસર (જિ.કચ્છ)
દેસર	–	ભૂજ (જિ.કચ્છ)
સિદ્ધસર તળાવ	–	સિદ્ધપુર (જિ.પાટણ)
સહસ્રલિંગ તળાવ	–	સિદ્ધપુર (જિ.પાટણ)
શર્મિષ્ઠા તળાવ	–	વડનગર (જિ.મહેસાણા)
દેળિયું તળાવ	–	વિસનગર (જિ.મહેસાણા)
ગુંજા તળાવ	–	ગુંજા (જિ.મહેસાણા)
થોળ તળાવ	–	ગાંધીનગર (જિ.ગાંધીનગર)
હંસલેશ્વર તળાવ	–	હંસલેશ્વર (જિ.સાબરકાંઠા)
કર્માબાઈ તળાવ	–	શામળાજી (જિ.અરવલ્લી)

(JOBGUJ .COM)

વડા તળાવ – ચોપાનેર (જિ.પંચમહાલ)

મેડા તળાવ – પંચમહાલ (જિ.પંચમહાલ)

નારેશ્વર તળાવ – ખંભાત (જિ.ખેડા)

સિદ્ધસર તળાવ – સિદ્ધસર (જિ.પાટણ)

મલાવ તળાવ – ધોળકા (જિ.અમદાવાદ)

નરોડા તળાવ – અમદાવાદ (જિ.અમદાવાદા)

ચાંદલોડિયા તળાવ – અમદાવાદ (જિ.અમદાવાદ)

વસ્ત્રાપુર તળાવ – અમદાવાદ (જિ.અમદાવાદ)

કાંકરિયા તળાવ (હોઝે–કુતુબ) – અમદાવાદ (જિ.અમદાવાદ

મનુસર તળાવ
(અર્ધસહસ્રલિંગ તળાવ) – વિરમગામ (જિ.અમદાવાદ)

ગંગાસર તળાવ – વિરમગામ (જિ.અમદાવાદ)

મુહમ્મદ તળાવ – વડોદરા (જિ.વડોદરા)

આજવા તળાવ – વડોદરા (જિ.વડોદરા)

ડભાસા તળાવ – પાદરા (જિ.વડોદરા)

દશપુરાનું તળાવ – પાદરા (જિ.વડોદરા)

સુરસાગર તળાવ – વડોદરા (જિ.વડોદરા)

પ્રશ્ન–૫૦

– ગુજરાતના જિલ્લા અને તેના મુખ્ય મથક નીચે મુજબ છે.

(૧) કચ્છ – ભૂજ	(૧૮) અરવલ્લી – મોડાસા
(૨) રાજકોટ – રાજકોટ	(૧૯) અમદાવાદ – અમદાવાદ
(૩) જામનગર – જામનગર	(૨૦) વડોદરા – વડોદરા
(૪) ભાવનગર – ભાવનગર	(૨૧) ખેડા – નડિયાદ
(૫) જૂનાગઢ – જૂનાગઢ	(૨૨) આણંદ – આણંદ

(JOBGUJ .COM)

(૬) સુરેન્દ્રનગર – સુરેન્દ્રનગર
(૭) પોરબંદર – પોરબંદર
(૮) અમરેલી – અમરેલી
(૯) દેવભૂમિ દ્વારકા–ખંભાળિયા
(૧૦) મોરબી – મોરબી
(૧૧) બોટાદ – બોટાદ
(૧૨) ગીર સોમનાથ – વેરાવળ
(૧૩) બનાસકાંઠા – પાલનપુર
(૧૪) સાબરકાંઠા – હિંમનગર
(૧૫) પાટણ – પાટણ
(૧૬) મહેસાણા –મહેસાણા
(૧૭) ગાંધીનગર– ગાંધીનગર
(૨૩) પંચમહાલ – ગોધરા
(૨૪) દાહોદ – દાહોદ
(૨૫) છોટા ઉદેપુર – છોટા ઉદેપુર
(૨૬) મહીસાગર – લુણાવાડા
(૨૭) નર્મદા – રાજપીપળા
(૨૮) ભરૂચ – ભરૂચ
(૨૯) સુરત – સુરત
(૩૦) નવસારી – નવસારી
(૩૧) વલસાડ – વલસાડ
(૩૨) તાપી – વ્યારા
(૩૩) ડાંગ – આહવા

પ્રશ્ન–૫૧

– તરણેતરનો મેળો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ભરાય છે. અહીં ત્રિનેત્રેશ્વર મહાદેવના મંદિરમાં ભાદરવા સુદ ચોથ – પાંચમ અને છઠ એ ત્રણ દિવસ સુપ્રસિદ્ધ તરણેતરનો મેળો ભરાય છે.

પ્રશ્ન–૫૫

– કાળો ડુંગર કચ્છ જિલ્લામાં આવેલો છે. તે સિવાય ખાવડો, લીલિયો, ભૂજિયો, ધીર્ણોધર, ઝુરા, વરાર, ગારો, ખડિયો, ઉમિયા, ધબવો, માંડવા, ખાત્રોડ વગેરે ડુંગરો આવેલા છે.

પ્રશ્ન–૫૬

– સંખેડા છોટાઉદેપુર જિલ્લામાં આવેલું છે. લાકડાના કલાત્મક ફર્નિચર કામ માટે સંખેડા ખૂબ જ પ્રખ્યાત છે.

પ્રશ્ન–૫૭

– માતાનો મઢ તીર્થસ્થાન કચ્છ જિલ્લામાં આવેલુ છે. કચ્છના રાજવીઓના કુળદેવી આશાપુરા માતાનું પ્રખ્યાત મંદિર આવેલ છે.

(JOBGUJ .COM)

પ્રશ્ન–૫૮

– જેસોર રીંછ અભયારણ્ય અને બાલારામ રીંછ અભયારણ્ય બનાસકાંઠા જિલ્લામાં આવેલા છે.

પ્રશ્ન–૬૪

– સૌપ્રથમ ઈ.સ. 1946માં સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલે નર્મદાના પાણીનો ઉપયોગ કરવાનું વિચાર્યું હતું. 5 એપ્રિલ, 1961માં તત્કાલીન વડાપ્રધાન પંડિત જવાહરલાલ નહેરૂના હસ્તે શિલાયન્સ કરવામાં આવ્યો ત્યારે ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ડો.જીવરાજ મહેતા અને રાજ્યપાલ મહેંદી નવાઝ જંગ હતા.

પ્રશ્ન–૬૫

– ગુજરાતનો સૌથી મોટો વનસ્પતિ ઉદ્યાન વઘઈમાં આવેલો છે. વઘઈ 'ડાંગનું પ્રવેશદ્વાર' ગણાય છે.

પ્રશ્ન–૭૨

– 'મીઠી વીરડી', અણુઊર્જા વિદ્યુતમથક પ્રોજેક્ટ માટે જાણીતું છે. 'મીઠી વીરડી' ભાવનગર જિલ્લામાં આવેલું છે.

પ્રશ્ન–૭૪

– શિયાળામાં રણનું પાણી સૂકાતા સપાટી ઉપર અને નીચેના સ્તરમાં ક્ષારના પોપડા જામે છે. આ ક્ષારથી છવાયેલો ભાગ 'ખારો' કહેવાય છે. રેતી અને માટીની અત્યંત બારીક રજથી મિશ્ર થયેલો કાળો અને ઘણો કડવો ક્ષાર "ખારીસરી" કહેવાય છે. જ્યારે રણનો ઊંચો ભાગ 'લાણાસરી' કહેવાય છે.

પ્રશ્ન–૭૭

– છોટાઉદેપુર જિલ્લામાં એશિયાનો સૌથી વધુ 'ફ્લોરસ્પાર'નો જથ્થો મળી આવે છે.

પ્રશ્ન–૭૯

– ચેર આચ્છાદિત વિસ્તારોમાં ગુજરાત પ.બંગાળના સુંદરવન પછી દેશમાં બીજા ક્રમે આવે છે. ચેરના વૃક્ષોનો સૌથી વધુ વિસ્તાર કચ્છ જિલ્લામાં આવેલો છે. ગુજરાતમાં સૌથી વધુ કચ્છ જિલ્લાના દક્ષિણ/પશ્ચિમ કિનારે ત્યારબાદ જામનગર અને જૂનાગઢ જિલ્લાઓમાં મેન્ગ્રુવ આવેલા છે.

– વિશ્વમાં સૌથી વધુ મેન્ગ્રુવ ઈન્ડોનેશિયામાં અને ભારતમાં સૌથી વધુ મેન્ગ્રુવ પ.બંગાળમાં આવેલા છે.

પ્રશ્ન–૯૩

– જામનગરના પ્રખ્યાત સ્થળો નીચે મુજબ છે.

(JOBGUJ .COM)

– રણમલતળાવ અથવા લાખોટા તળાવ (જામનગર)
– આયુર્વેદ યુનિવર્સિટી (જામનગર)
– માણેકબાઈ મુકિતધામ (સ્મશાનગૃહ)
– પીરોટન ટાપુ (પરવાળાના ટાપુઓનો સમૂહ, જામનગર પાસે)
– તેલ સ ંશોધન પ્રયોગશાળા (સિકકા)
– ખીજડીયા પક્ષી અભ્યારણ્ય
– સોલોરિયમ (સૌરચિકિત્સા માટે બનાવેલ)
– બાલાછડી સૈનિક સ્કૂલ (ભૂમિદળ તાલીમ શાળા)
– મહાગ ંગા પક્ષી અભયારણ્ય (કલ્યાણપુર તાલુકામા ં)
– હવાઈદળનુ ં તાલીમ કેન્દ્ર (બેડી)
– રણજિતસાગર બ ંધ (નાગમતી નદી પર જામનગર પાસે)
– જહાજ ભા ંગવા માટે સ ંચાણા પ્રખ્યાત છે.
– સતિયાદેવ પર્વત
– વિભાપેલેસ (જામનગર)
– પ્રતાપવિલાસ (જામનગર)
– ઊંડ બંધ (ઊંડ નદી પર)

પ્રશ્ન–૯૬

– જેસોર અભયારણ્ય – ધાનેરા (બનાસકા ંઠા) – નીલગાય, રી ંછ, દીપડા, શાહૂડી, પક્ષીઓ
– રતનમહાલ – લીમખેડા (દાહોદ્દા – રી ંછ, ચિ ંકારા, દીપડા, નીલગાય
– ખીજડીયા પક્ષી અભયારય – જોિ ડયા (જામનગર) પક્ષીઓ

પ્રશ્ન–૧૦૧

– મોઢેરા મહેસાણા જિલ્લામા ં આવેલુ ં છે. મો ઢેરાનું પ્રાચીન નામ 'ભગવદ્ગામ' હતુ ં. પુષ્પાવતી નદીના કિનારે આવેલા મો ઢેરા ખાતે રાજા ભીમદેવ પહેલાએ બ ંધાવેલ સૂર્યમ ંદિર આવેલુ ં છે. આ મ ંદિર કર્કવૃત રેખા પર જ આવેલુ ં છે. આ ઉપરા ંત મોઢેશ્વરી માત ાનું મંદિર આવેલુ ં છે.

(JOBGUJ .COM)

પ્રશ્ન–૧૦૫

– ઢાઢર અને નર્મદા નદી વચ્ચેનો પ્રદેશ કાનમ પ્રદેશ તરીકે ઓળખાય છે. જયાં દખ્ખણના ઉચ્ચપ્રદેશમાં જોવા મળતી 'રેગુર' પ્રકારની મધ્યકાળી જમીનમાં કપાસનું ઉત્પાદન સારા પ્રમાણમાં થાય છે.

પ્રશ્ન–૧૦૭

– બરડીપાડા અભયારણ્ય (પૂર્ણા અભયારણ્ય) ડાંગ જિલ્લામાં આવેલું છે.

– વાઘ અને સાબર માટે આ અભયારણ્ય **1982** માં બનાવવામાં આવ્યું છે.

પ્રશ્ન–૧૦૯

– તુલશીશ્યામ – જૂનાગઢ જિલ્લો

– લસુન્દ્રા – ખેડા જિલ્લો

– ટુવા – પંચમહાલ જિલ્લો

– શુકલતીર્થ – ભરૂચ જિલ્લો (ગરમ પાણીના કુંડ શુકલતીર્થમાં નથી)

પ્રશ્ન–૧૧૩

– સાબરમતી – કુલ લંબાઈ **418** કિ.મી.

– ભાદર – કુલ લંબાઈ **260** કિ.મી.

– શેત્રુંજી – કુલ લંબાઈ **160** કિ.મી.

પ્રશ્ન–૧૧૪

– પડખાઉ જમીન વિષુવવૃત પ્રદેશોમાં જોવા મળે છે. ગુજરાતમાં **250** સે.મી. કરતાં વધુ વરસાદ ધરાવતા ડાંગ જિલ્લામાં પડખાઉ જમીન જોવા મળે છે. જે રાતા રંગની અને નાઈટ્રોજન તત્વ ધરાવતી ઈંટ જેવી જમીન છે.

પ્રશ્ન–૧૧૫

– જે પાકના ઉત્પાદન માટે પાણીનું પ્રમાણ ઓછું અને ઠંડીનું પ્રમાણ વધારે જોઈએ તેને રવીપાક કહે છે. રવીપાકનો સમયગાળો નવેમ્બરથી માર્ચ સુધીનો છે.

– ઘઉં, ચણા, જવ, બટાટા, તમાકુ, સરસવ, વટાા, મસૂર વગેરે રવીપાક (શિયાળુ પાક) છે.

– બે ઋતુઓ વચ્ચે લેવાતા અથવા ગમે ત્યા રે લઈ શકાય તેવા પાકને જાયદ પાક કહે છે. જે મોટે ભાગે માર્ચથી જૂન વચ્ચે લેવાય છે.

– તડબૂચ, દૂધી, કોળુ ં, મરચા, ટામેટા, સૂર્યમુખી વગરે જાયદ પાકો છે.

– જે પાકના ઉત્પાદન માટે પાણી અને તાપમાન વધુ જોઈએ તેને ખરીફ પાક (ચોમાસુ) કહે છે. ખરીફપાકનો સમયગાળો જૂનથી ઓકટોબર સ ુધીનો છે.

– ડાંગર, બાજરી, જુવાર, કપાસ, મફગળી, એર ંડા, તલ, સોયાબીન, શેરડી, અડદ, મગ, તુવેર, શણ, શક્કરીયા, ગવાર, ભી ંડા, મકાઈ વગેરે ખરીફ પાક (ચોમાસુ પાકો) છે.

પ્રશ્ન–૧૧૬

– પાટણ જિલ્લાનો બનાસ નદી અને સરસ્વતી નદી વચ્ચેનો પ્રદેશ વિ ઢયાર તરીકે ઓળખાય છે.

– અહીંની વઢિયારી ભેંસ અને કાંકરેજી ગાય જાણીતી છે.

– વઢિયાર પ્રદેશમા ં બનાસકાંઠા જિલ્લાના કા ંકરેજનો પણ સમાવેશ થાય છે.

પ્રશ્ન–૧૨૯

– તોલ – માપના ત્રાજવા – કા ંટા માટે સાવરકુ ંડલા વખાણાય છે.

– નડિયાદ – લીલો ચેવડો – શેરથા – મરચુ ં

– પાટણ – પટોળા, માટીના રમકડા – જેતપુર – સાડી, છાપકામ, બા ંધણી

– દહેગામ – ધારિયા ં – ધ્રાંગધ્રા – પથ્થર

– ઈડર – રમકડા ં – જામનગર – બા ંધણી, કાજળ, ક ંકુ

– ફૂદેડા – ચપ્પા તલવારની મૂઠ, પિતળની

– ખંભાત – હલવો, તાળા, હાથ કારીગરી, ડ્રાયફ્રૂટ

સુતરફેણી, અકીક પથ્થર કચોરી, ઘુઘરા

– ઉમરેઠ – અસ્ત્રો – વાલોડ – લિજ્જત પાપડ, વાલોડ પાપડી

– સિહોર – પિત્તળનુ ં નકશીકામ – બારડોલી – પાતરા ં

– ખંભાળિયા – ઘી – વિસનગર–તાંબા પિત્તળના વાસણો

– મઢી – ખમણી – મહુવા – હાથીદા ંતની બનાવટો

(JOBGUJ .COM)

– અંજાર – સૂડી, ચપ્પા
– નિઝર – નિઝરગોટી જુવાર
– રાજકોટ – એન્જિન
– વલસાડ – વલસાડી સાગનુ ં લાકડું, ઉબાડિયુ ં
– ઉપલેટા – ગા ંઠિયા
– ઊંઝા – ઈસબગુલ, જીરૂ
– થાન – સિરામિક પે ંડા, માટીના રમકડા
– વાસદ – તુવેરદાળ
– ભાવનગર – દાડમ, જામફળ, પટારા ગાંઠિયા, ભૂ ંગડા, બટાકા
– વડોદરા – ભાખરવડી, લીલો ચેવડો
– કાંકરેજ – ગાય
– ડાકોર – ગોટા
– જૂનાગઢ – કેસર કેરી
– દાહોદ – મકાઈ

– ધોળકા – જામફળ
– ગણદેવી – ગોળ
– સુરત – જરીકામ, હીરા ઉદ્યોગ, પોંક, જમણ, ઉ ંધિયુ, લોચો
– ભુજ – ચા ંદીકામ, સોના ચા ંદીના આભૂષણો
– મોરબી – ઘડિયાળ, સિરામિક, વિલાયતી નળિયા
– સંખેડા – ફર્નિચર અને લાકડાના રમકડાં (કાષ્ઠકલા)
– વલસાડ – ચીકુ, હાફુસ કેરી
– કાઠિયાવાડ – ઘો ડી
– વઢવાણ– મરચુ ં
– જાફરાબાદ – ભે ંસ
– ભરૂચ, 'સુજની' નામની રજાઈ
– કંજેટા– મધ, આમળા, અને ચારોળી

પ્રશ્ન–૧૩૦

– ભોગાવો (લી ંબડી ભોગાવો) : સૌરાષ્ટ્રની એકમાત્ર નદી જે સાબરમતીને મળે છે તે ભોગાવો (લી ંબડી ભોગાવો) છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના ભીમોરાના ડુ ંગરમાંથી નીકળે છે. સાયલા તાલુકાના થોરિયાળી ગામ પાસે બ ંધ બાંધવામાં આવ્યો છે.

(JOBGUJ .COM)

– વઢવાણ ભોગાવો : સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ચોટીલા તાલુકાના નવાગામ પાસેના ડુંગરોમાંથી નીકળી ચોટીલા, સાયલા, મૂળી અને વઢવાણ પાસેથી પસાર થઈ નળસરોવરને મળે છે. સુરેન્દ્રનગરના ગૌતમનગર પાસે, 'નાયકા' અને સુરેન્દ્રનગર પાસે 'ધોળીધજા' બંધ બાંધવામાં આવ્યો છે.

– બનાસ નદી ઉત્તરગુજરાતની સૌથી લાંબી નદી છે. રાજસ્થાનના શિહોરી જિલ્લાના ઉદેપુરની ટેકરીઓના સિરવણાના ડુંગરમાંથી નીકળી બનાસકાંઠા જિલ્લામાં ડીસા અને પાલનપુર પાસેથી વહી વારાહી અને સાંતલપુર એમ બે ફાંટામાં કચ્છના નાના રણમાં સમાય છે. તેની મુખ્ય બે સહાયક નદીઓ સીપુ અને બાલારામ છે. બનાસકાંઠાના દાંતીવાડા ખાતે નદી પર બંધ બાંધવામાં આવ્યો છે.

– સાબરમતી નદી ગુજરાતની સૌથી લાંબા લાંબી નદી છે રાજસ્થાનના ઉદેપુર પાસેના ઢેબર સરોવર નજીક અરવલ્લીના દક્ષિણ–પશ્ચિમ ઢોળાવો પર આવેલા વેંકરિયા નજીકથી નીકળે છે. સાબરમતી એ ગુજરાતમાં સાબરકાંઠા જિલ્લામાં પ્રવેશે છે. સાબરમતી ખંભાતના અખાતને મળે છે.

– તાપી ગુજરાતના સૌથી વધુ વરસાદવાળા વિસ્તારમાં વહેતી કાયમી નદી છે. મધ્યપ્રદેશના બૈતુલ જિલ્લામાં મહાદેવીની ટેકરીઓમાં આવેલા એક સરોવર (બૈતુલ સરોવર)માંથી નીકળે છે. તાપી સુરતથી 18 કિ.મી. પશ્ચિમમાં અરબ સાગરને મળે છે.

પ્રશ્ન–૧૩૧

– કંડલા એ ભારતનું એકમાત્ર 'મુકત વેપાર ક્ષેત્ર ' (**FTZ - Free Trade Zone)** છે. જે કચ્છ જિલ્લામાં આવેલું છે. ઈ.સ. **1931**થી કંડલાનો બંદર તરીકે ઉપયોગ કરવાનું શરૂ થયું ત્યારે કચ્છના મહારાજાએ કંડલાને બારમાસી બંદર તરીકે વિકસાવવા એક આર.સી.સી.ની જેટી બંધાવી હતી. **1950** સુધી કંડલાનો લઘુ બંદર તરીકે ઉપયોગ થતો હતો. પરંતુ **1947** પછી ભારતના ભાગલા પછી પશ્ચિમ ભારતનું મહત્વનું કરાંચી બંદર પાકિસ્તાનને ફાળે જતાં દેશના પશ્ચિમ વિસ્તારમાં એક નવા બંદરનો વિકાસ કરવાની તાતી જરૂરિયાત ઊભી થઈ. આથી કેન્દ્ર સરકારે જૂના કંડલા બંદરની નજીક કંડલા ક્રીકમાં હાલના કંડલા બંદરનું નિર્માણ કરી ઈ.સ. **1955**માં તેને મહાબંદર જાહેર કરવામાં આવ્યું.

પ્રશ્ન–૧૪૦

(JOBGUJ .COM)

– સાપુતારા : સાપુતારાઓ અર્થ : ' 'સાપનો નિવાસ" એવો થાય છે. અહી ં સર્પગંધા નદીના કિનારે હોળી અને દિવાળીના તહેવારોમા ં આદિવાસીઓની પૂજા અર્ચના કરે છે. ગુજરાતનુ ં એકમાત્ર ગિરિમથક સાપુતારા સહયાદ્રિ પર્વતમાળાનો એક ભાગ છે. જેથી હિલ સ્ટેશન તરીકે વિકાસ પામ્યુ ં છે.

– ધોળાવીર : ઈ.સ. 1960માં ધોળાવીરામા ં હડપ્પા સંસ્કૃતિના અવશેષો મળી આવ્યા છે. ત્યારબાદ 1991માં ડો.બીસ્ટના માર્ગદર્શન હેઠળ સ ંશોધન શરૂ થતા ં જાણવા મળ્યુ ં કે ધોળાવીરા એ હિ ંદુ સંસ્કૃતિનુ ં કેન્દ્ર હતુ ં. અહીં હોકાયંત્ર, તોલમાપના સાધનો, મનોર ંજન પદ્ધતિઓ, સિક્કાઓ વગેરે અવશેષો મળી આવ્યા છે. ધોળાવીરા ભચાઉ તાલુકાના ખદીરબે ટમાં આવેલુ ં છે.

– સોમનાથ : સોમનાથનુ ં પ્રાચીન નામ 'પ્રભાસ પાટણ' હતુ ં. ભારતના બાર જયોતિર્લિ ંગોમાંના સૌ પ્રથમ જયોતિર્લિંગની સ્થાપના ચ ંદ્રએ કરી હતી. આથી તે 'સોમનાથ' કહેવાયુ ં. આ મ ંદિર સૌપ્રથમ ચ ંદ્રએ ચાંદીનું, શ્રીકૃષ્ણએ સુખડનુ ં અને ભીમદેવ પહેલા અને કુમારપાળે પથ્થરનુ ં બંધાવ્યું હતું. સોમનાથ મંદિરનું રક્ષણ કરતા ં સૌરાષ્ટ્રના રાજવી હમીરજી ગોહિલ મૃત્યુ પામ્યા હતા. ઈ.સ. 1951માં ભારતના તત્કાલીન રાષ્ટ્રપતિ ડો. રાજેન્દ્રપ્રસાદના હસ્તે વર્તમાન સોમનાથ મ ંદિરમાં શિલાયન્સ થયો હતો. મીનળદેવીએ સિદ્ધરાજ જયસિ ંહ પાસે સોમનાથનો યાત્રાળુ વેરો 'જીજયાવેરો' નાબૂદ કરાવ્યો હતો.

– લોથલ : 'લોથલ' શબ્દનો અર્થ મૃત માનવીનો ટેકરો થાય છે. આશરે 4 હજાર વર્ષ પહેલા ં લોથલ સિંધુખીણ સ ંસ્કૃતિનું સમૃદ્ધ બ ંદર હતુ ં. ઈ.સ. 1954માં ડો. એસ.આર. રાવ દ્વારા ખોદકામ કરતા હાડપીંજરો, આભૂષણો, ગટર વ્યવસ્થા વગેરે મળી આવ્યા છે.

પ્રશ્ન–૧૪૮ જાણીતા મહેલો

મહેલ	સ્થળ	બંધાવનાર
મોતી શાહી મહેલ	અમદાવાદ	શાહજહાં
આયના મહેલ	ભૂજ	રામસંગ માલમ
લક્ષ્મી વિલાસપેલેસ	વડોદરા	મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ
લાખોટા મહેલ	જામનગર	જામ રણજિતસિ ંહ
વિભાવિલાસ મહેલ	જામનગર	જામ રણજિતસિ ંહ

(JOBGUJ .COM)

પ્રતાપ વિલાસ મહેલ	જામનગર	જામ રણજિતસિંહ
રાણકદેવીનો મહેલ	જૂનાગઢ	–
ખેંગારનો મહેલ	જૂનાગઢ	રા'ખેંગાર
જૂનાગઢના નવાબનો મહેલ	ચોરવાડ	–
કવિ કલાપીનો મહેલ	લાઠી	–
નિલમબાગ પેલેસ	ભાવનગર	–
પ્રતાપવિલાસ પેલેસ	વાંકાનેર	–
ગોંડલનો રાજમહેલ	ગોંડલ	–
વિજય વિલાસ પેલેસ	માંડવી	વિજય સિંહજી
બાલારામ પેલેસ	બાલારામ (પાલનપુર)	–
ઈડરિયો મહેલ	ઈડર	રણજિતસિંહ
કુસુમ વિલાસ પેલેસ	છોટાઉદેપુર	–
હુઝુર પેલેસ	પોરબંદર	–
પ્રાગ મહેલ	ભૂજ	રાવ પ્રાગમલ બીજો
ગાર્ડન પેલેસ	બાલાસિનોર	–
પ્રેમ ભવન પેલેસ	છોટાઉદેપુર	–
નવલખા પેલેસ	ગોંડલ	ભગવતસિંહજી
ધ ઓર્ચાર્ડ પેલેસ	ગોંડલ	–
દોલત નિવાસ પેલેસ	ઈડર	દૌલતસિંહજી
આર્ટ ડેકો પેલેસ	મોરબી	અંગ્રેજોએ
દિગ્વીર નિવાસ પેલેસ	વાંસદા	મહારાવ વિરસિંહજી
નજરબાગ પેલેસ	વડોદરા	મલ્હાર રાવ ગાયકવાડ
મકરપરા પેલેસ	વડોદરા	ખંડેરાવ
બલવિલાસ પેલેસ	વઢવાણ	બલસિંહજી

(JOBGUJ .COM)

રણજિત વિલાસ પેલેસ	વાંકાનેર	અમરસિંહજી
હવા મહેલા	વઢવાણ	
અમર પેલેસ	વાંકાનેર	અમરસિંહજી
ખંભાળાનો મહેલ	ખંભાળા (જિ.પોરબંદર)	
રાજવંત પેલેસ	રાજપીપળા	રાજેન્દ્રસિંહ
વડિયા પેલેસ	રાજપીપળા	રાજેન્દ્રસિંહ

પ્રશ્ન–૧૫૦ **N.I.D.** સંસ્થા અમદાવાદમાં આવેલી છે. **N.I.D.** નું પુરુ નામ નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ડીઝાઈન છે.

પ્રશ્ન–૧૫૨

– તરણેતરનો મેળો સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં ભરાય છે. ભાદરવા સુદ ચોથ, પાંચમ અને છઠના દિવસે આ મેળો યોજાય છે. આ મેળો ગુજરાતનો સૌથી મોટો મેળો છે.

– આ મેળાની વિશેષતાએ છે કે લાલ ફેંટા અને ભરત ભરેલાં કપડાં પહેરીને જુવાનિયા અને આભલાં ભરેલા ઘાઘરા તથા ઓઢણા સાથે ઘૂમતી સોરઠી યુવતીઓ પોતાના ભાવિ જીવનસાથીની શોધમાં ફરે છે. યુવાનોના હાથમાં ભરત ભરેલી છત્રીફઓ હોય છે.

– અહીં પાંડવપુત્ર અર્જુને દ્રોપદીને સ્વયંવરમાં મત્સ્યવધ કરીને જીતી લીધી હતી એવી માન્યતા છે.

પ્રશ્ન–૧૫૪

– પાવાગઢમાં દુધિયા, છાસિયા અને તેલિયા તળાવો આવેલા છે.

ગુજરાતમાં આવેલા અન્ય તળાવો

પ્રશ્ન–૧૫૮

– ગુજરાતની નદીઓ અને બંધો વિશે માહિતી નીચે મુજબ છે.

બંધનું સ્થળ	નદી	જિલ્લો
નવાગામ	નર્મદા	નર્મદા
ઉકાઈ	તાપી	તાપી
કડાણા	મહી	મહીસાગર
ઘરોઈ	સાબરમતી	મહેસાણા

(JOBGUJ .COM)

પાનમ	પાનમ	મહીસાગર
કરજણ	કરજણ	ભરૂચ
દમણગંગા	દમણગંગા	વલસાડ
દાંતીવાડા	બનાસ	બનાસકાંઠા
શેત્રુંજી	શેત્રુંજી	ભાવનગર
ભારદ/લીલાખા	ભાદર	રાજકોટ
સુખી	સુખી	છોટાઉદેપુર
સિપુ	સિપુ	બનાસકાંઠા
વાત્રક	વાત્રક	અરવલ્લી
હાથમતી	હાથમતી	સાબરકાંઠા
મચ્છુ–૨	મચ્છુ	મોરબી
દેવ	દેવ	પંચમહાલ
મેશ્વો	મેશ્વો	અરવલ્લી
મચ્છુ–૧	મચ્છુ	મોરબી
વણાકબોરી	મહી	મહીસાગર
ઉંડ	ઉંડ	જામનગર
ગુહાઈ	ગુહાઈ	સાબરકાંઠા
મુક્તેશ્વર	સરસ્વતી	બનાસકાંઠા
રુદ્રમાતા	ખારી	કચ્છ

પ્રશ્ન–૧૬૦

– પૂર્ણા અભયારણ્ય ડાંગ જિલ્લામાં આવેલું છે.

– પૂર્ણા અભયારણ્ય હરણ અને વાંદરા માટેનું છે.

– જેસોર અભયારણ્ય બનાસકાંઠા જિલ્લાના ધાનેરા તાલુકામાં આવેલું છે.

– નીલગાય, રીંછ, દીપડા, શાહૂડી માટે આ અભયારણ્ય છે.

– બાલારામ અભયારણ્ય બનાસકાંઠા જિલ્લાના પાલનપુર તાલુકામાં આવેલું છે.

– આ અભયારણ્યમાં નીલગાય અને રીંછનો નિવાસ છે.

(JOBGUJ .COM)

– જાંબુઘોડા અભયારણ્ય પંચમહાલના જાંબુઘોડામાં આવેલું છે. ચિત્તા અને રીંછ માટેનું અભયારણ્ય છે.

પ્રશ્ન–૧૬૨

– રાણીવાવ પાટણ જિલ્લામાં આવેલી છે.

– અડીકડી વાવ – જૂનાગઢ

– અડાલજનની વાવ – ગાંધીનગર

– દાદા હરિની વાવ – અસારવા, અમદાવાદ

– હીરા ભાગોળની વાવ – ડભોઈ

પ્રશ્ન–૧૬૩

– બનાસ, રૂપેણ અને સરસ્વતી સમુદ્રને નહીં મળતા કચ્છના નાના રણમાં સમાઈ જાય છે. તેથી તે કુંવારિકાઓ કહેવાય છે.

– બનાસ નદી અરવલ્લી ગિરિમાળા (રાજસ્થાન)માંથી નીકળી કચ્છના નાના રણમાં સમાઈ જાય છે.

– રૂપેણ નદી ટુંગા પર્વતમાંથી નીકળી મહેસાણા અને પાટણ જિલ્લામાંથી વહીને કચ્છના નાના રણમાં સમાઈ જાય છે.

– સરસ્વતી નદી દાંતા તાલુકાના ચોરીના ડુંગરોમાંથી નીકળી બનાસકાંઠા અને પાટણ જિલ્લામાંથી વહીને કચ્છના નાના રણમાં સમાઈ જાય છે.

પ્રશ્ન–૧૬૭

– ફ્લેમિંગો પક્ષીને ગુજરાતમાં સુરખાબ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

– સુરખાબનગર અભયારણ્ય કચ્છના રાપર તાલુકામાં આવેલું છે.

પ્રશ્ન–૧૬૯

– ગુજરાતમાં સૌથી વધુ ચિરોડી દેવભૂમિદ્વારકા જિલ્લામાંથી મળી આવે છે. આ ઉપરાંત કચ્છ અને જામનગર ખાતેથી પણ મળે છે. ચિરોડીના ઉત્પાદન કેન્દ્રોમાં જામનગર જિલ્લાનું 'સતાપર' સૌથી અગત્યનું કેન્દ્ર છે.

પ્રશ્ન–૧૭૦

– વઘઈએ 'ડાંગનું પ્રવેશદ્વાર' તરીકે ઓળખાય છે. ગુજરાતમાં સૌથી મોટો 'બોટનિકલ ગાર્ડન' વઘઈ ખાતે આવેલો છે. અહીં ઔષધિ વનસ્પતિનું સંવર્ધન કરવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન–૧૭૫

(JOBGUJ .COM)

– વિશ્વના મોટા ભાગના પ્રદેશોમાં બે જ ઋતુઓ અનુભવાય છે. શિયાળો અને ઉનાળો જ્યારે મોસમી આબોહવાવાળા દેશોમાં ત્રીજી એક વિશિષ્ટ ઋતુ અનુભવાય છે. જેને વર્ષાઋતુ અથવા ચોમાસા તરીકે ઓળખાય છે. ગુજરાતમાં આ ત્રણેય ઋતુઓ જોવા મળે છે. માટે ગુજરાતમાં મોસમી પ્રકારની આબોહવા છે.

પ્રશ્ન–૧૭૯

– ઢાઢર અને નર્મદા નદી વચ્ચેનો પ્રદેશ કાનન પ્રદેશ તરીકે ઓળખાય છે. જયાં દખ્ખણના ઉચ્ચપ્રદેશમાં જોવા મળતી 'રેગુર' પ્રકારની મધ્યકાળી જમીનમાં કપાસનું સારા પ્રમાણમાં ઉત્પાદન થાય છે.

પ્રશ્ન–૧૮૧

– ભારતમાં મગફળીના ઉત્પાદનમાં ગુજરાતનું પ્રથમ સ્થાન છે. ગુજરાત દેશના કુલ વાવેતરના **33.21 %** મગફળીનું વાવેતર અને દેશના કુલ ઉત્પાદનના **32.41%** મગફળીનું ઉત્પાદન કરે છે.

– ગુજરાતમાં મગફળીનું સૌથી વધુ વાવેતર રાજકોટ જિલ્લામાં થાય છે. જયારે સૌથી વધુ ઉત્પાદન જૂનાગઢ જિલ્લામાં થાય છે.

પ્રશ્ન –૧૮૮

– ગુજરાતના અમરેલી જિલ્લામાં પીપાવાવ બંદર આવેલું છે. ઈ.સ. **1998**માં સમગ્ર ભારતનું સૌપ્રથમ ખાનગી બંદર પીપાવાવનું જુનું નામ 'પોર્ટ આલબર્ટ વિકટર" હતું.

પ્રશ્ન–૧૯૦

– અમદાવાદ જિલ્લાનો દક્ષિણ–પશ્ચિમ ભાગ 'ભાલપ્રદેશ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. જે 'ભાલિયા' અથવા 'દાઉદખાની' અથવા 'ચાસિયા' ઘઉં માટે જાણીતો છે. ગુજરાતમાં ભાલપ્રદેશ સિવાયના વિસ્તારમાં થતાં ઘઉં 'હંસિયા ઘઉ' તરીકે ઓળખાય છે.

પ્રશ્ન–૧૯૩

– ટંકારા આર્યસમાજના સ્થાપક સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીની જન્મભૂમિ છે. ટંકારા મોરબી જિલ્લામાં આવેલું છે.

પ્રશ્ન–૨૦૧

– સૌથી વધુ સાક્ષરતા ધરાવતો જિલ્લો – અમદાવાદ

– સૌથી ઓછી સાક્ષરતા ધારવતો જિલ્લો – દાહોદ

– સૌથી વધુ પુરુષ સાક્ષરતા ધરાવતો જિલ્લો – ગાંધીનગર

– સૌથી ઓછી પુરુષ સાક્ષરતા ધરાવતો જિલ્લો – દાહોદ

– સૌથી વધુ સ્ત્રી સાક્ષરતા ધરાવતો જિલ્લો – સુરત

(JOBGUJ .COM)

– સૌથી ઓછી સ્ત્રી સાક્ષરતા ધરાવતો જિલ્લો : દાહોદ

પ્રશ્ન–૨૦૫

– મેશ્વો નદીના કિનારે આવેલુ ં શામળાજીનુ ં પ્રાચીન નામ ગદાધરપુરી છે. અહી ં વિષ્ણુ ભગવાનની ગદાધારણ કરેલી મૂર્તિ આવેલી છે. આ મ ંદિરનુ ં બાંધકામ ચૌલુકયશૈલીમા ં થયેલુ ં છે. શામળાજી ખાતે 'શ્યામલવન' આવેલુ ં છે. શામળાજી અરવલ્લી જિલ્લામા ં આવેલુ ં છે.

પ્રશ્ન–૨૧૫

– ગુજરાતમા ં સૌથી વધુ ડ ુંગળીનુ ં ઉત્પાદન ભાવનગર ખાતે થાય છે. ડુ ંગળીમા ં 'એલીલ સલ્ફાઈડ' હોવાથી તે જીવાણુ ં નાશક છે.

પ્રશ્ન–૨૨૩

ગુજરાતમા ં આવેલા સરોવરો

– નારાયણ સરોવર – કચ્છ (જિ.કચ્છ)

– ગંગા સરોવર – બાલારામ (જિ.બનાસકા ંઠા)

– ખાન સરોવર – પાટણ (જિ.પાટણ)

– બિ ંદુ સરોવર – સિદ્ધપુર (જિ.પાટણ)

– અલ્પા સરોવર – સિદ્ધપુર (જિ.પાટણ)

– સરદાર સરોવર – નગાવામ (જિ.નર્મદા)

– સૌમ્ય સરોવર – સોમનાથ (જિ.ગીરસોમનાથ)

– નળ સરોવર – સાણ ંદ નજીક (જિ.અમદાવાદ)

– શ્યામ સરોવર – શામળાજી (જિ.અરવલ્લી)

– રણજિત સરોવર – જામનગર

– નળદમય ંતી સરોવર – મા ંકણી (સ ંખેડા)

– સંત સરોવર – ગા ંધીનગર

– વલ્લભ સાગર સરોવર – ઉકાઈ

– સરદાર સરોવર – નવાગામ (નર્મદા નદી)

– લાલપરી સરોવર – રાજકોટ

પ્રશ્ન–૨૨૫

– ભરૂચ જિલ્લાને તાપી જિલ્લાની હદ સ્પર્શતી નથી. ભરૂચ જિલ્લાના પડોશી જિલ્લા વડોદરા, આણ ંદ, નર્મદા અને સુરત છે.

પ્રશ્ન–૨૩૨

– મહારાષ્ટ્રમા ં ખાનદેશમા ં થઈ ગુજરાતના તાપી જિલ્લ ામાં હરણફાળ (વ્યારા, તાલુકો : નિઝર) નામના સ્થળે પ્રવેશ કરે છે. તાપી નદીની કુલ લ ંબાઈ **752** કિ.મી. છે. પર ંતુ ગુજરાતમા ં લંબાઈ **224** કિ.મી. છે.

પ્રશ્ન–૨૩૬

– જામનગર જિલ્લાની હદને ગિર સોમનાથ જિલ્લાની હદ સ્પર્શતી નથી.

– દેવભૂમિ દ્વારકા, મોરબી, રાજકોટ અને પોરબ ંદર જિલ્લાની હદ સ્પશ ર્ છે.

પ્રશ્ન–૨૪૧

– સરસ્વતી નદી દા ંતા તાલુકામા ં મહીકાં ઠાની ટેરકીઓમા ં અંબાજી નજીકના કુ ંભારિયા પાસે આવેલા મોરીના ડુંગરોમાં થી નીકળે છે. તથા કચ્છના નાના રણમા ં સમાય છે.

પ્રશ્ન–૨૫૨

– મુસ્લિમ સમાજનુ ં પવિત્ર સ્થાન 'મીરા દાતાર' (જિ.પાટણ) મા ં આવેલુ ં છે.

– એક ઔલિયાની પુરાતન દરગાહ જે પુષ્પાવતી નદીના કિનારે આવેલી છે.